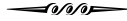

1 SKYRIUS

Ne tos durys

Tai pasakojimas apie įvykius, nutikusius labai seniai, tais laikais, kai tavo senelis buvo dar vaikas. Ir ši istorija labai svarbi, nes ji atskleidžia, kaip prasidėjo pirmosios kelionės iš mūsų pasaulio į Narnijos šalį ir atgal.

Anomis dienomis ponas Šerlokas Holmsas tebegyveno Beikerio gatvėje, o Beisteiblių vaikai ieškojo lobio Levišam Roude. Anais laikais, jei buvai berniukas, privalėjai kiekvieną mielą dieną nešioti kietą Itono mokyklos apykaklę, o tvarka mokyklose buvo kur kas griežtesnė nei dabar. Užtat maistas buvo gardesnis, o jau saldumynai... verčiau net nepasakosiu, kokie jie būdavo skanūs ir nebrangūs, tik veltui varvinsite seilę. Ir dar anais laikais Londone gyveno tokia mergaitė, vardu Polė Plamer.

Gyveno ji viename iš ilgos eilės namų, sujungtų tarpusavyje. Tą rytą ji buvo išėjusi į kieme žaliuojantį sodelį – ir čia virš tvoros, skiriančios nuo kaimynų sodelio, netikėtai kyštelėjo berniuko galva. Polė labai nustebė: iki šiol kaimynystėje nebuvo jokių vaikų, kurie galėtų karstyti tvoromis, – tame name, įsikūrę po vienu stogu, gyveno tik ponas Keterlis ir pa-

nelė Keterli, brolis ir sesuo, ne pirmos jaunystės senbėrnis ir senmergė. Tad Polė netverdama smalsumu sužiuro į išnirusį virš tvoros nepažįstamą veidą. Šis buvo labai jau murzinas. Ko gero, labiau neišsiterliotum net tuomet, jeigu pirmiausia išsižemėtum delnus, o paskui gerai išsiverktum, rankomis braukdamas ašaras. Beje, daugmaž tai berniukas ką tik ir darė.

– Sveikas, – tarė Polė.

– Labas, – atsakė berniukas. – Kuo tu vardu?

– Polė, – pasisakė Polė. – O tu?

– Aš – Digoris, – prisistatė berniukas.

– Na ir vardas, griūk juokais! – nesusilaikė Polė.

– Nė perpus tiek nejuokingas, kaip Polė, – pasišiaušė Digoris.

– Ot ir taip, juokingas, – laikėsi savo Polė.

– Ot ir ne, – nenusileido Digoris.

– Šiaip ar taip, aš bent jau nevaikštau nesipraususi, – pareiškė Polė. – Nusiprausti ne pro šal būtų ir tau, ypač jei ką tik... – „išsižliumbei“, vos nepasakė ji, bet prikando liežuvį. Šitaip leptelėti būtų pernelyg nemandagu.

– Gerai jau, gerai, taip ir buvo, – pripažino Digoris jau gerokai garsiau, matyt, taip susisielojęs, kad jam buvo nė moštais, jei kas nors sužinos, kad jis verkęs. – Galima pamanyti, kad tu pati nežliumbtum, jei visą gyvenimą būtum gyvensi kaime, turėjusi nuosavą ponį, jei pro pat sodą būtų tekėjusi upė – ir staiga būtum įkišta į šitokią šlykščią skylę.

– Londonas – ne skylė, – pasipiktino Polė. Tačiau berniukas, pernelyg susikrimtęs, kad ją išgirstų, lyg niekur nieko kalbėjo toliau:

– Ir dar, jei tavo tėtis būtų išvažiavęs į Indiją, ir jeigu tau reikėtų persikraustyti gyventi pas tetą ir kuoktelėjusį dėdę (argi kam nors šitai patiktų?), ir dar jei taip įvyktų dėl to, kad jiems tenka rūpintis mama, o rūpintis mama reikia dėl to, kad ji labai serga ir greitai... greitai... mirs... – Jo veidas negražiai persikreipė, kaip nutinka visada, kai stengiesi trūks plyš nepralieti ašarų.

– Aš nežinojau. Man labai gaila, – droviai pratarė Polė. Paskui, nebesumodama, ką galėtų pridurti, o drauge panūdu-si nukreipti Digorio mintis į linksmesnius dalykus, paklausė:

– Ar ponas Keterlis tikrai kuoktelėjęs?

– Na, – atsakė Digoris, – jis arba iš tiesų išprotėjęs, arba esama kažkokios paslapties. Palėpėje jis įsirengęs kabinetą, ir teta Letė sako, kad ten man nevalia ir kojos kelti. Iškart skamba įtartinai, ar ne? Ir dar vienas dalykas. Kada susėdame prie stalo, kai tik jis bando ką nors man pasakyti – kalbėtis su *ja* net nemėgina, – ji kaipmat jį užčiaupia. Sako maždaug: „Nekvaršink berniukui galvos, Endriau.“ Arba: „Kaip kažin ką, Digoriui *tai* visiškai neįdomu.“ Arba: „Nagi, Digori, ko-dėl tau neišėjus pažaisti sode?“

– O ką jis nori tau pasakyti?

– Kad nežinau. Jis niekad nesuspėja net dorai pradėti. Bet ir tai dar ne viskas. Vieną vakarą... iš tikrųjų tai – vakar va-kare... kai, eidamas į savo kambarį gulti, pasukau pro laip-tus į palėpę (laiptų papėdėje galiu vaikščioti kiek tinkamas, ir man pačiam laiptai nėra motais), išgirdau iš ten sklindantį riksmą – tikrai tikrai.

– Gal jis ten laiko užrakinęs pamišėlę žmoną?

– Taigi, ir aš apie tai pagalvojau.

– O gal jis – pinigų padirbinėtojas?

– O gal kadaise buvo piratas? Visai kaip tas, iš „Lobių sa-los“? Galbūt jis slapstosi nuo buvusių bendrų?

– Čia tai bent! – sušuko Polė. – Nė nebūčiau pamaniusi, kad tavo namas toks įdomus!

– Gal tau jis ir atrodo įdomus, – nesutiko Digoris, – bet kažin ar tau patiktų, jeigu reikėtų ten nakvoti. Manai, labai smagu, kai guli negalėdamas užmigti, ir staiga išgirsti dėdės Endriaus žingsnius, patyliukais artėjančius koridoriumi prie tavo kambario durų? Ir dar tos jo akys, tokios baisios.

Štai šitaip Polė ir Digoris susibičiuliavo. Buvo pati vasaros atostogų pradžia, be to, nei vienas, nei kitas neišvažiavo prie jūros, tad juodu susitikdavo beveik kiekvieną dieną.

Bene svarbiausia priežastis, lėmusi jų nuotykius, buvo šalti ir lietingi orai – tokios darganos vasaros nebūta jau daugelį metų. Be paliovos merkiantis lietus vis nuvydavo juos po stogu, galima sakyti, netgi paakino imtis namų vidaus tyrinėjimų. Tiesiog neįtikėtina, kiek erdvės tyrinėjimams, apsiginklavęs žvakigaliu, gali aptikti dideliame name ar juo labiau – sujungtų namų virtinėje. Polė jau kažin kada buvo aptikusi, kad pro vienas palėpės sandėliuko dureles galėjai pakliūti prie vandens rezervuaro, už kurio vėrėsi tamsi ertmė – į šią irgi buvo galima patekti, atsargiai palypėjus dar šiek tiek aukščiau. Tamsioji ertmė buvo ilga kiaurymė, iš vienos pusės ribojama mūro sienos, o iš kitos – nuolaidaus stogo. Tarp stogo dangos plokščių aiškiai matėsi šviesos ruoželiai. Šis tunelis buvo be grindų: žengti reikėjo nuo vienos sijos ant kitos, o jungė jas tik tinko sluoksnis. Jeigu netyčia atsiremtum koja į jį, išsyk nugarmėtum į kambarį apačioje. Nedideliame kiaurymės ruože, iškart už vandens rezervuaro, Polė buvo įsirengusi kontrabandininko urvą. Susitempė čionai kaugę senų pakuočių dėžių, sulūžusių taburečių sė-

dynių ir panašaus pagrindu tinkamo gero, išklojo juo tinko sluoksnį tarp dviejų sijų ir šitaip įsitaisė šiek tiek tokias grindis. Čia ji laikė skrynelę su visokiausiomis brangenybėmis, tarp jų – ir rašomos knygos rankraštį, dažniausiai apsirūpindavo ir keliais obuoliais. Slėptuvėje ji dažnai patyliukais ištuštindavo imbierinio alaus buteliuką, o landynė su išrikiuota pasieniu tuščių butelių virtine dar labiau priminė kontrabandininko urvą.

Digoriui urvas patiko (Polė taip ir neparodė jam savo knygos), bet tyrinėjimai masino dar labiau.

– Nagi, kaip manai, – kartą pasakė jis, – kiek tęsiasi šita kiaurymė? Ar ji užsibaigia sulig galine namo siena?

– Ne, – atsakė Polė. – Sienos kiaurai stogą neišlenda. Vadinasi, urvas driekiasi tolyn. Bet ar toli – aš nežinau.

– Vadinasi, galėtume pereiti viršum visos namų eilės.
– Taigi, kad galėtume, – sutiko Polė. – Ir žinai ką?..
– Ką?
– Galėtume įsigauti į kitus namus!
– Na taip, kad mus sučiuptų kaip kokius plėšikus! Tai dėkui.

– Nevaidink kažin kokio rimtuolio. Aš pagalvojau tik apie vieną namą – tą, kuris stovi iškart už jūsiškio.

– O kuo jis ypatingas?

– Nagi, namas negyvenamas! Tėtis sako, kad jis riogsojo tuščias dar tuomet, kai čia įsikūrėme mes.

– Vadinasi, tikriausiai mums vertėtų užmesti akį, – atlyžo Digoris.

Mintis jį sužavėjo kur kas labiau, nei galėjai pamanyti, pasiklausęs jo šnekos. Mat Digoris, kaip kad būtų nutikę ir bet kuriam iš jūšų, jau suko galvą, dėl kokių priežasčių namas šitaip ilgai stovi negyvenamas. Apie tą patį galvojo ir Polė. Nei vienas, nei kitas neištarė: „Ten vaidenasi.“ Ir dar abu jautė: jeigu pasiūlymas bus įvardytas žodžiais, tuomet neįgyvendinti tokio sumanymo galėtų nebent beviltiškas sukiužėlis.

– Gal tuojau pat ir pamėginkime ten patekti? – galiausiai prasižiojo Digoris.

– Gerai, – iškart atsakė Polė.

– Jeigu nenori, gali ir neiti, – pridūrė Digoris.

– Eisi tu – eisiu ir aš, – patikino ji.

– O kaip sužinosime, kad jau praėjome mano namą ir atsidūrėme virš gretimo?

Juodu nutarė, kad geriausia būsią traukti į sandėliuką ir išmatuoti jo dydį tokio ilgumo žingsniais, kokiais tenka žengti nuo vienos sijos ant kitos. Šitaip paaiškėtų, kiek stogo sijų tenka vienam kambariui. Paskui reikėtų pridėti dar ke turias – tiek jų turėtų būti koridoriuje, jungiančiame dvi palėpės patalpas Polės name, ir galiausiai tarnaitės kambarėliui skirti tiek pat, kiek gausią suskaičiavę sandėliuko sijas. Viską sudėję, žinotų namo ilgį. Padvigubinus jį, išeitų nuotolis iki Digorio namo galo. Tada durys, kurias aptiktų dar toliau, turėtų vesti į apleistojo namo palėpę.

– Tiesą sakant, nemanau, kad tasai namas – iš tikrųjų tuščias, – tarė Digoris.

– O ką manai?

– Manau, kad ten kas nors gyvena, tik slapčia, ateina ir išeina nakties tamsoje, pasišviesdami pridengtu žibintu. Ko gero, aptiksime nuožmių ir nebeturinčių kur trauktis nusi kaltėlių irštą, paskui už tai gausime atlygį. Kad namas šitiek metų būtų negyvenamas... nesąmonės. Nebent esama kažin kokios paslapties.

– Tėtis mano, kad ten kiaura kanalizacija, – pareiškė Polė.

– Fui! Tie suaugusieji amžinai prisigalvoja pačių neįdomiausių paaiškinimų, – pasipiktino Digoris.

Dabar, kai juodu šnekučiavosi ne mirgančios žvakės liepsnelės prietemoje Kontrabandininkų Urve, o saulės nutviekstoje palėpėje, tikimybė, kad apleistas namas bus apniktas vaiduoklių, atrodė gerokai menkesnė.

Kai išmatavo palėpės ilgį, jiems teko susėsti, pasiimti pieštuką ir visa kita apskaičiuoti. Rezultatus iš pradžių gavo skir-

tingus. Ir net tuomet, kai sutarė dėl galutinės sumos, tikrai neguldyčiau galvos, kad ji buvo teisinga. Juodu pernelyg nekantravo leistis į žygį.

– Reikia saugotis, kad man – nė krebžt, – perspėjo Polė, kai jie vėl įsiropštė į ertmę už vandens rezervuaro. Kadangi proga buvo išties svarbi, abu pasiėmė po žvakigalį (šito gero Polės urve buvo į valias).

Tvyrojo aklina tamsa, nosį kuteno dulkės, traukė skersvėjai. Vaikai žengė nuo vienos sijos ant kitos be garselio, nesikalbėdami, tik prorečiais kuštelėdami kits kitam: „Dabar mes – ties *tavo* palėpė“, – arba: „Atsidūrėme ties pačiu *mano* namo viduriu.“ Nei vienas, nei kitas nė kartelio nekluptelėjo, neužgeso ir žvakės, ir pagaliau, dešinėje pusėje, jie įžiūrėjo nedideles dureles mūro sienoje. Šiapus, savaimė suprantama, nebuvo nei užšovo, nei rankenos – durelės, aišku, atidarinėjamos iš vidaus, ne iš išorės, – tačiau buvo sklendė (kokios neretai įtaisomos indaujos durelių vidinėje pusėje). Vaikai neabejojo, kad šią jiems pavyks įveikti.

– Bandom? – paklausė Digoris.

– Eisi tu – eisiu ir aš, – dar sykį pakartojo Polė.

Abu suvokė, kad reikalas darosi labai jau rimtas, bet trauktis neketino nė vienas. Digoris, kad ir ne visai lengvai, vis dėlto atitraukė sklendę. Durys atsilapojo, ir vaikai nejučia ėmė markstyti nuo staiga plūstelėjusios dienos šviesos. Prasimirksėję abu taip ir sustingo lyg nudiegti: priešais juos atsivėrė anaip tol ne apleista palėpė, o baldais apstatyta patalpa. Vis dėlto iš pirmo žvilgsnio atrodė, kad čia nesama nė gyvos

dvasios. Bent jau tylą viešpatavo visiška. Smalsumo kutena-
ma Polė pamiršo ir baimę. Mergaitė užpūtė žvakę ir be gar-
selio, lyg pelytė, įtykino į keistąjį kambarį.

Sienos ir lubos čia, žinoma, buvo kaip tikroje palėpėje,
tačiau apstatymu kambarys labiau priminė svetainę. Sienų

net dorai nesimatė per gausybę lentynų, o šios buvo prigrūstos knygų. Židinyje kūrenosi ugnis (turbūt prisimenate – tų metų vasara buvo ypač šalta ir lietinga), o priešais židinį, atsuktas į ugnį, stovėjo didžiulis fotelis aukšta atkalte. Įsispraudęs tarp šio ir durelių, kur stoviniavo Polė, beveik visą patalpą užgriozdino įspūdingo didumo stalas, apkrautas kuo tik nori: knygomis, storais rašymo sąsiuviniais, rašalo buteliukais, plunksnakočiais, vašku antspaudams; buvo net mikroskopas. Tačiau pirmiausia mergaitės dėmesį prikaustė skaisčiai raudonas padėklas, ant kurio švietė žiedai. Sudėti poromis: geltonas ir žalias, paskui – tarpelis, tada vėl geltonas žiedas, vėl žalias. Ne didesni už paprasčiausius žiedus, jie vis dėlto taip skaisčiai spindėjo, kad iškart traukė akį. Negalėtum net įsivaizduoti dar dailesnių blizgančių žiedelių. Jeigu Polė būtų buvusi nors trupučiuką mažesnė, būtų iššyk panūdusi vieną įsikišti į burną.

Kambaryje tvyrojo tokia tyla, kad buvo tiesiog neįmanoma neatkreipti dėmesio į laikrodžio tikslėjimą. Vis dėlto, kaip netrukus įsitikino Polė, tyla nebuvo tokia jau absoliuti. Kažkas tylutėliai dūzgė, tylut tylutėliai, vos girdimai. Jei anais laikais jau būtų buvę išrasti dulkių siurbliai, mergaitė būtų pamaniusi, kad kažkur, gana toli, užia dulkių siurblys – gal už keleto kambarių ir keliais aukštais žemiau. Tačiau šis garsas buvo malonesnis ausiai, tartum melodingesnis, tik pernelyg tylus, kad galėtum gerai įsiklausyti.

– Tvarkelė – čia nieko nėra, – per petį tarstelėjo Polė Digoriui. Jau net nesivargino kuždėti. Pro dureles vidun

šmurkštelėjo ir Digoris – markstydamasis ir siaubingai išsi-purvinęs. Kaip, beje, ir Polė.

– Nieko gera, – pareiškė jis. – Vis dėlto namas anaip tol ne apleistas. Verčiau nešdinkimės iš čia, kol niekas neatėjo.

– Kaip tu manai, kas tai galėtų būti? – paklausė Polė, rodydama ryškiaspalvius žiedus.

– Nagi, dingstam, – subruzdavo Digoris. – Kuo greičiau...

Kad ir ką ketino sakyti, taip ir liko nepasakęs, mat tą aki-mirką kai kas atsitiko. Krėslas aukšta atkalte staiga sujudėjo, o iš jo, tarsi koks demonas iš ūmai atsivėrusios angos panto-mimos teatre, pakilo grėsminga dėdės Endrius figūra. Va-dinasi, jų pakliūta anaip tol ne į apleistąjį namą – jie atsidūrė Digorio name ir netgi uždraustajame palėpės kabinete! Abu vaikai tik aiktelėjo, akimoju perpratę, kaip baisiai suklydo. Abiem iškart pasirodė, kad turėjo laiku susiprasti nukeliavę anaip tol ne pakankamai toli.

Dėdė Endrius buvo labai aukštas, perkaręs. Ištįsusiamė, švariai nuskustame veide kyšojo smaila nosis, spindėjo neįti-kėtinai blizgančios akys, o viršugalvį dengė susišiaušusių žilų plaukų kaltūnas.

Digoris neteko amo: dėdė Endrius dabar kokį tūkstantį kartų labiau baugino nei bet kada anksčiau. Polė kol kas dar per daug nepašiorpo, bet neilgai trukus išsigando ir ji. Mat pirmų pirmiausia dėdė Endrius padarė štai ką: nužirgliojo prie kambario durų, užtrenkė jas ir pasuko spynoje raktą. Paskui atsigrėžė, įsistebeilijo į vaikus savo blizgančiomis aki-mis ir iššiepė visus dantis.

– Nuostabu! – pareiškė. – Dabar kvaiša mano sesuo negalės prikišti nagų prie jūsų!

Ko jau ko, o šito užvis mažiausiai galėjai tikėtis iš suaugusiojo, ir tai gerokai gąsdino. Polei širdis suspurdėjo galu-gerklyje, abu vaikai suskato trauktis atgal prie durelių, pro kurias ir pateko čionai. Tačiau dėdė Endrius buvo mitrenis. Šmurkštelėjo jiems už nugarų, pripuolė prie durelių, uždarė ir dar atsirėmė į jas nugarą. Paskui pasitrynė delnus, sutreškino krumplius. Jo pirštai buvo labai ilgi, dailūs ir blyškūs.

– Tiesiog nesitveriu džiaugsmu, regėdamas jus čia, – tarė jis. – Du vaikai – nieko geriau negalėčiau net norėti.

– Pone Keterli, būkit malonus, – prasižijo Polė. – Artėja pietų metas, man reikia namo. Prašau, išleiskite mus.

– Na ne, kol kas dar ne, – nesutiko dėdė Endrius. – Pernelyg puiki proga, negaliu tokios pražiopsoti. Man kaip tik reikėjo dviejų vaikų. Supraskite, esu sumanęs didį eksperimentą. Jau išbandžiau, kaip tai veikia, su jūrų kiaulyte – atrodo, išdegė. Bet jūrų kiaulytė nieko negali papasakoti! Be to, jai neįmanoma ir išaiškinti, kaip sugrįžti!

– Klausykite, dėdė Endriau, – atitoko Digoris, – jau iš tikrųjų pietų metas, netrukus mūsų pasiges. Privalote mus išleisti.

– Privalau? – suabejojo dėdė Endrius.

Digoris ir Polė susižvalgė. Prasižioti vaikai nebedrįso, bet žvilgsniai sakė štai ką: „Argi ne siaubinga?“ ir „Turime jam įsiteikti.“

– Jeigu dabar išleisite mus papietauti, – pasiūlė Polė, – po pietų galėsime grįžti.

– Kaip galiu žinoti, ar tikrai grįšite? – atsakė dėdė Endrius su klastinga šypsenėle lūpose. Bet čia pat jis, regis, persigalvojo.

– Ką gi, – tarė, – jei jums tikrai jau metas eiti, vadinasi, – metas. Nėra ko nė tikėtis, kad tokiems dviem jaunuoliams kaip jūs būtų smagu šnekučiuotis su senu kriošena. – Jis atsiduso, tada kalbėjo toliau. – Jūs net nenutuokiate, koks vienišas kartais jaučiuosi. Tiek to, nesvarbu. Eikite, papietaukite. Bet išleisdamas noriu įteikti dovaną. Ne kiekvieną dieną į mano nušiurusį, prišnerkštą kabinetą koją įkelia jauna panelė, ypač, jei man bus leista pasakyti, tokia žavi jauna panelė.

Polė jau buvo beatlyžtanti: galbūt dėdulė vis dėlto nekuoktelėjęs?

– Gal norėtum tokio žiedelio, mieloji? – paklausė jos dėdė Endrius.

– Norite pasakyti – vieno iš šitų? Geltono arba žalio? – sujudo Polė. – Jie tokie žavūs!

– Ne, žalio nesiūlau, – atsakė dėdė Endrius. – Gaila, bet žalių kol kas negaliu dalinti. Užtat geltonąjį gali imti kurį tik nori, kartu su nuoširdžiausiais mano linkėjimais. Nagi eikš, pasimatuosi.

Polės baimė galutinai išgaravo, mergaitė įsitikino, kad senasis ponas – anaip tol ne pamišėlis, be to, skaisčiai švytintys žiedai kažin kuo traukė. Ji žingtelėjo prie padėklo.

– Ohoho! – išsprūdo jai. – Kaip kažin ką. Tasai zvimbimas čia girdėti kur kas aiškiau. Beveik galima pamanyti, kad šitie žiedai ir zvimbiam.

– Tai bent vaizduotė, mano mieloji, – nusijuokė dėdė Endrius. Jo juokas nuskambėjo visiškai nuoširdžiai, bet Digoriui pro akis neprasprūdo nekantravimas, kone godulys, labai jau aiškiai šmėkštelėję dėdės veide.

– Pole! Nebūk kvaiša! – suriko Digoris. – Neliesk jų!

Bet buvo jau per vėlu. Sulig šiais jo žodžiais Polė ištiesė ranką ir palietė žiedą. Ir tą pat akimirksnį, nors nebuvo jokio blyksnio, jokio garso, išvis jokio perspėjimo, Polės nebeliko. Digoris ir jo dėdė palėpės kambarėlyje liko vieni.